

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 60 lei. În străinătate pe un an 120 lei.

ISPITA

(Vezi explicația în text).

Femeea în artă

Înainte de război, apărea la Paris o antologie anuală, caracteristică și interesantă: „*Les plus jolis vers de l'année*”.

În această carte am citit minunate destăinuri estetice de suflete femești. Hélène Picard, Mathieu de Nouailles erau suflete fine care cântau ritmuri necunoscute până atunci.

N'am mai citit această antologie după război, sau, poate, n'a apărut. Mi-aduc aminte că autorul ei scria în prefață că viitorul artei și literaturii, al poeziei cu deosebire, aparține femeii, singura sacerdotă de mâine a muzei Erato.

Cercetând însă, mai acum câte-va zile, expozițiile dela Cercul militar, am văzut acolo cunoștințe în domeniul artei — pe d-na Filotti, cum și una nouă — pe d-na Gabriela Constantin.

Am admirat tratamentul fin al florilor la amândouă, expresivitatea portretelor și frăgezimea peisajilor la cea din urmă.

Și mi-am adus atunci aminte de d-nele Cecilia Stork, Maria Ciurdea-Steurer, Virginia Tomescu Scrocco, de răposata Graziela Zaharia, de domnișoarele Nina Arbure și Adela Jecu — și mi-am zis: în proza vea-

cului nostru, — femeea când știe să facă artă și-i simte farmecul într'adevăr, împrăstie peste banalitatea vremii o mantie de roze, după cum soarele împrăstie raze și peste păcatele lumii.

Femeea în artă e zâmbet de rouă pe flori. Romantică și melancolică în poezie, elegantă dar uneori energică în sculptură, subtilă și mângâietoare în cabinetul și perspectivele picturii, femeia își destăinue artei tot sufletul și o înrudire cerească o leagă de sufletul artei.

În orice înclinare firească ea pune pornirea firei sale, sever satirică când se răzbuună, dumnezeesc de dulce când se închină.

Și nu știu dacă poezia și arta vor fi numai ale femeii în viitor. Judecând însă după impresiile ce mi-au mângâiat sufletul la expozițiile dela Cercul militar, bănuiesc că autorul antologiei „*Les plus jolies vers de l'année*” a avut dreptate.

Deosebirea e că bărbați pun prea mult meșteșug chiar atunci când au talent, pe când femeile pun tot sufletul în artă chiar atunci când n'au talent.

L. I.

GRANGURUL

povestire de André Theuriot.

Era în Normandia, cam pe la sfântul Ion, în epoca în care se cosește fânul și când teii sunt plini de flori.

Mă preumblam într'o livadă bogată, în tovărășia unei tinere femei, nepoata proprietarului moșiei.

Livada era plină cu cireși, cu meri și caiși. Tovărășia mea era o femeie frumoasă de vre-o douăzeci și cinci ani, trandafirie și micuță, cu niște ochi mari negri și cu un păr negru și ondulat. Ne cunoșteam numai din ajun, dar la țară și mai ales când ești tânăr, te împrietenești repede. Aerul proaspăt al dimineții, soarele strălucitor și mirosul fânului cosit ne făcuse expansivi, așa că ne preumblam în livadă discutând ca doi prieteni vechi; ea era foarte voioasă și mai ales extrem de curioasă: eu eram mai sfios, mai romantic și ascunzând sub o înfățișare stângace, o dragoste născândă care nu cerea decât să devie mai îndrăzneată.

În vreme ce hoinăream, am auzit de-odată, prin frunzișul arborilor, un cântec alcătuit din triluri foarte armonioase. Cântecul acesta putea fi comparat cu sunetul unui flaut. Era o melodie plină și pură, îmbăcsită oarecum de senzualitate.

Tânăra femeie se oprise pentru a asculta cântecul.

— Ce pasăre e asta? mă întrebă ea.
— E un grangure.

Da! și cum e grangurele, mă rog?... Nu l'am văzut niciodată.

Am trebuit să-i descriu pasărea asta, mare mâncătoare de cireși, cu pieptul galben, cu aripi negre și cu o coadă pe jumătate neagră și galbenă. I-am spus că vine din țările calde în timpul când încep cireșile să se coacă și că-și face cuibul în vârful cel mai înalt al copacilor, — un cuib mătăsoș din buruienii, iarbă și pânză de păianjen.

Sucul cireșilor, am urmat eu, o pre-dispune la iubire și când s'a îmbătat cu ele începe să-și curteze tovarășia.

Amănuntul acesta o făcu să rădă pe tânăra femeie.

— O! zise ea, tare așa vrea să văd un grangure.

— Nu prea e ușor, i-am replicat, fiindcă pasărea asta lăcomă este foarte neîncercătoare și e aproape imposibil să pui mâna pe ea. Cu toate acestea să încercăm...

Ne-am luat de mână și ne-am dus lângă cireșul de unde se auzea cântecul. De-abia am ajuns la piciorul copacului că am putut vedea pasărea. Din fericire o scară era rezemată de copac.

— Dacă am lua locul grangurelui? insinuă ea, lăsându-mi mâna.

Și ea se urcă de-odată cu o ușurință nespusă pe treptele scării. Pe la jumătatea drumului femeia se întoarse și-mi zise, cu un zâmbet ștrengărosc:

— Ei, nu vii și d-ta?

Evident că nu doream altceva, dar așteptam să fiu invitat. Am urmat-o așa dar și în curând ne-am trezit în vârful copacului.

Poziția era foarte plăcută și mai ales foarte comodă, cu atât mai mult cu cât la fiecare mișcare a ei brațele și părul îmi atingeau fruntea, și ea râdea cu hohote de vreme ce eu aveam aerul unui prost. La un moment dat ea se așeză pe o cracă. Am făcut ei cu la fel; în schimb dacă ea avea un punct de rezim, în trunchiul copacului, eu nu aveam alt sprijin de cât umărul ei de care însă nu prea îndrăzneam să mă slujesc, fiind că eram extrem de sfios.

O! cum invidiam atunci îndemănarea și ușurința grangurelui. Iată o pasăre iscusită care știe să stea în echilibru pe creanga unui copac fără să se simtă cătuși de puțin stingerită.

Lucrul acesta nu l'ași fi putut spune despre mine și cu toată tovărășia plăcută a frumoasei mele însoțitoare, mă simțeam cum nu se poate mai stânjenit. Ea părea însă că nu înțelege nimic din ceea ce se petrecea în sufletul meu și mânca voioasă și zâmbitoare cireșile care se aflau la îndemâna brațelor ei.

— Ce bine e aici, suspină ea, nu găsești că suntem asemenea grangurelui și însoțitoarei lui în vârful acestui copac?

Nu știam ce să răspund... De-altfel nici n'o înțelesesem bine; peste câteva clipe însă am făcut o mișcare greșită și am căzut jos.

Ea isbucni într'un hohot ariș de râs, apoi după ce-și umplu buzunarele cu cireși, se dădu jos la rândul ei.

Eram necăjit pe mine, și aproape fără să spun o vorbă, am luat-o spre casă, în vreme ce la liziera pădurei, grangurele cu cântecul lui argintiu, părea că-și bate joc de prostia mea.

Trad. de Cost. A. I. Ghion

MUZEI

Muza e o femeie plină de capricii
Nu vine când o chemi, ci când voește ea.
De încerci s'o iei în silă, țji rade 'n nas, sau... țipă!
Iar când n'o bagi în seamă, ea plânge s'o primești.
Te lasă-atunci când crezi c'o stăpânești mai bine,
Și când te-a înbăgîit, mori sub sărutul ei...

G. SAVIN

Rp. Lanolină 5 gr.
 Ulei de migdale dulci 5 gr.
 Sulf precipitat 5 gr.
 Oxid de zinc 2 gr. 50
 Ess. de rose 0. gr. 50
 M. S. A.

că nu acestea sunt cauzele, iată o formulă pentru prepararea unor pastile desodorizante :

Rp. Cafea măcinată 75 gr.
 Cărbune pulv. 25 gr.
 Acid boric pulv. 25 gr.
 Zaharină 0. gr. 50
 T-ra de vanilie și
 Mucilagi de gomă Q. S.
 F. S. A. pastile de 0.75 fiecare.

Lucia M. Iași. — Fetiditatea respirației provine, în primul rând, din cauza dinților stricați și a neîngrijirii gurei. Totuși, dacă recunoașteți

prenori, funcționari, fără deosebire de rasă sau situație socială.

Iată câteva rezultate interesate ale acestei școli :

Sub influența acestui meted, perimetrul toracic se mărește în mijlociu cu 2-4 centimetri la elevii de mai puțin 10 ani. Chiar și la un bărbat de 47 ani, s'a înregistrat după o practică de 5 luni, o mărire de 2 centimetri.

Ar trebui să i se dea operii lui Nguyen-qui-Toan toată dezvoltarea care merită.

Ea contribuie foarte mult la ridicarea nivelului moral fizic, și în consecință, nivelul moral al rasei anumite. În Asia ca și în Europa, sportul este marele educator, incorigibilul dușman al negustorilor de alcool și opium.

B. P. M.

SPORTIVE

Sportul ca mijloc de civilizație în Indo-China

de V. Forbin

Este un lucru foarte cunoscut că oamenii țărilor calde nu sunt înclinați spre exercițiile fizice. Prima lor scuză este : climatul. Ei au și o a doua în acel prejudiciu social, care, formează în ochii orientalilor, acel *dolce far niente*, apanagiul nobililor. Un om care execută mișcări violente pierde din demnitatea sa și se clasează în rândul celor de jos.

Acest prejudețiu stupid este mai ales puternic în țările din extremul Orient, unde idealul propăvăduit de budism este pasivitatea și contemplarea. Acest lucru a durat până în ultimii ani, când în coloniile indochineze s'a înființat prima școală de educație fizică.

Fondatorul acestei instituții este Nguyen-qui-Toan.

El veni săși perfecționeze studiile sale universitare în Franța, unde constată inferioritatea sa fizică. La gimnaziu, cei mai mulți din tinerii săi camarazi executau vitejii, cari lui erau interzise, — și amorul său propriu fu rănit.

Foarte curajos, și fără a-și neglija studiile, el se puse pe antrenament.

Timp de cinci ani, continuă să se antreneze.

În 1913, profită de vacanțele școlare pentru a face un stagiu la colegiul de atleți din Reims, unde se inițiază în metodele locotenentului Hébert.

La reîntoarcerea sa din Hanoi în 1917, fu numit profesor la „Colège du Protectorat“. Din acel moment, el concepu proiectul de a dota țara sa cu un institut de educație fizică.

Dar mai întâi el se izbi de indiferența și disprețul compatrioților săi.

În acest timp, sfârși prin a găsi coloniali influenți și bancheri indigeni

cari se interesară de proiectul său. Consiliul municipal din Hanoi îi concedie, în apropierea orașului, un teren vast care servise adesea antrenamentului de elefanți, și care era acum cu totul părăginit.

După doi ani consacrați deturnării și amenagerii, școala putu fi inaugurată la 21 Decembrie 1919.

Institutul numără un stadion dreptunghiular de 145 metri pe 50, care traversează o pistă de 120 metri pentru cursele de viteză. Este înconjurat de o altă pistă în cerc, largă de 4 metri și lungă de 333 metri.

Un teren acoperit cu iarbă servește la diferite curse. Un spațiu acoperit de țărâțe servește la exercițiile de luptă și box. Pe diferite piste se practică aruncarea greutății și sulitei, sărituri în lungime sau înălțime, cu prăjina, etc.

Intr'un parc cu pajiști înverzite, amenajate grație generozității unui industriș din Hanoi, M. A. R. Fontaine, se întinde un teren de tenis, la umbra marilor arbori. Actualmente s'a instalat și încă un alt teren precum și câmp de foot-ball.

Învățătura, dirigeată de fondatorul școlii M. Nguyen-qui-Toan, este bazată pe metoda lui Hébert. El este completat prin practicarea tuturor sporturilor atletice : foot-ball, box anamit, luptă, tenis, etc. La aceste exerciții se mai adaugă conferințele de anatomie și igienă.

Școala numără 25 elevi, a căror vârstă variază între 9-20 ani și se recrutează din instituțiile școlare din Hanoi. Ea mai admite între altele, 65 de adulți dela 20-47 ani, cari vin să se antreneze sau dimineața, sau seara. Se numără printre aceștia comercianți, industriși, antre-

Tragerea premiilor filatelice

Iată numele câștigătorilor premiilor filatelice pe care „Universul Literar“ le-a oferit cititorilor săi :

Lotul I : O serie Silezia estică germană Paul Marian București.

Lotul II : O serie de mărci Silistra : E. Mihăescu, Bulev. Ferdinand 18 Loco.

Lotul III : O serie ocupația română în Transilvania, Ing. Ștef. Nicolescu, Plantelor 86 Loco.

Lotul IV : 50 mărci diferite, N. Băjeni : a. Liceul Șaguna Brașov.

Lotul V : O serie bolșevică, S. Irimescu. Cuza Vodă 46 Iași.

Lotul VI : O serie Azerbegan, Clubul filatelic, Temișoara.

Lotul VII : Colonii franceze : d-ra Maria Ștefănescu, Ștefan cel Mare 2. Bacău.

Lotul VIII : O serie Danemarca și una Belgia : P. Drăgoescu Internatul liceului T. Severin.

Lotul IX : Ocupația bulgară în România : Victor Ștefănescu, Vadul Cărbuș 1 Galați.

Lotul X : O serie America de Sud, Ionel Marinescu Soc. Prevederea Brăila.

Mica publicitate filatelică

Raritate Seria mărcilor Transilvănene cu sursarj de Oradea-Mare este completă numai când conține marca de 15 bani, tip seceriș, cu cifra albă, vezi Catalogul Michel Nr. 30 (a.) Prețul unui bloc de 4 mărci este de Lei 4000.— O singură marcă din aceste rarități costă 1200. Lei.—Se poate obține și în schimbul altor mărci de valoare.

Comptoir Philatelique—Aurel Răssu, Arad Strada Unirei Nr. 61a

Casa de mărci Lucian Friedmann București, Mircea-Vodă 9, oferă mărci strelne în serii și cu bucată. Prețul curent se trimite contra 4 lei. Posedă și articole filatelice. Caut reprezentanți serioși, având garanție materială 100-500 lei.

Răutatea pedepsită

Poeme în proză

de Théodore de Banville

Lied maritim

Stetean împreună la o masă pe cheiul Senei, cercetând cu atenție catarcele mari ale corăbiilor și sorbind, fără să scoatem o vorbă, mireasma sărată a aerului. Ritmul profilului tău palid era asemănarea aceluia pe care îl fac bărcile ce se leagănă pe apă...

Iubito, vei pleca oare pentru totdeauna?

Pe buzele tale amare și umede, frigul acestei după amiezii de toamnă pusese un nimb de tristețe care semăna leit cu orizontul. Și ochii tăi rămăneau senini în cavitațiile lor profunde. O! câtă durere și câtă tristețe sălășluia în faldurile mantiei tale!

Pe apa verzuie a basinului radei unde se aținau corăbiile, lunecau din când în când câte-va bărci care îmi interceptau figura ta nemișcată și gânditoare. Și tot ast-fel lunecă în sufletul meu toate cugetările mele.

Incetasem de a gusta fructele mării și stetean tăcuți. Și puțin câte puțin umbra serei care ne învăluise, mă făcuse să întrevăd de-odată propria ta fantomă.

Nocturnă

Indărătul frunzișului des al cireșului înflorit, privesc pajiștea palidă învăluită de razele argintii ale lunii.

Fantomele care au devenit rozele mele alcătuieste un șir de figuri nemișcate, întoarse extatice spre cor. În mijloc piericel pare o salcie plângătoare.

Toate astea ar pricinui o seminătoare liniștită multor suflete. Dar eu care mă simt cu desăvârșire nefericit și asemenea unei plante care n'ar mai voi să existe, nu mă simt cătuși de puțin liniștit.

Mă gândesc că am multe muștrări să-mi adresez. De-aceea simt o amară răciune nespusă în suflet. Și în întunericul acesta luminat de o rază palidă de lună nu simt nici o bucurie și nu mă pot odihni, cu toate că am muncit.

Și simt că rozele nu vor să mă erte. Tăcerea este desăvârșită, așa că pot să mă judec în voie. Și în tăcerea asta liniștită, îmi dau seama cât sunt de păcătos. O! suflete, de ce nu ești cu totul rău, astfel ca să pot ignora completa mea răutate.

Apoteoza eroului necunoscut

de Pro'oereul Alexandru Munteanu, senaior

In tine văz adâncul trecutelor dureri
Și farmecul Unirii și truda ideală;
Cerească mângâiere a celos, care ieri,
Muriră pentru țară, prin tuia triumfă.

— „Pe a cea nu se trece!” ziceai la Mărășești,
Când urlete păgâne porneau să te în'rice.
Trim's erai de țară; să-ți frângi, să-ți um'liști
Pe toți nușmami țării, căți au trecut pe-aice.

Din tine, că din bobul de grâu, răsare azi
O viață nobilă, sfântă, și pilda țărilor noastre,
Ce suflet noi sădește în piept de camar și
Când oastea se frământă în valuri schimbătoare.

In tine neamul cântă tot ce-ai avut erou
Pest: Carpați, pe Nistru, la Tisa pretutindeni;
Cununi și tricolorul, pe acumulații căvori,
Înpolobesc pe unul, din cei mai bravi și sprinteni.

Pe nume cin'te știe — erou necunoscut?
Nol știm suprema jertfă și slava Naștei tale,
Opisute mi' slăvi, ca tina, și-au pierdut
Să scoateți mîltoane din temnițe și din zale...

Copilul care-ți plânse, la cap, lângă sicriu,
Părea, că te cunoaște, când Tatăl te numise,
Credea, că-l iei în brațe, să-ți strângă trupul viu...
Chimeră 'nșelătoare, cu farmece de vise.

In tine se ascunde un mare viltor,
Lumina și virtutea credinței ni-l sfintește!
Rămâi drapel, în inimi, și-al dragostei izvor
Apoteoza vieții trăită vitejește...

București, 16 Mai, 1923.

Fecioara comandant

de IACOB

Se făcuse șase dimineața și căpitanul corăbioarei „Orfraie” nu venise încă la bord. Secundul era foarte îngrijat: de mai întârzia, pierdeau marea.

Apăru în fine pe la 7. schiopătând și sprijinindu-se de brațul unei fete tinere de douzeci de ani.

— Bine că vă văd! îi strigă secundul înseninat. Credeam că nu mai veniți!

— „Am venit, dar nu merg. Mă doare rău piciorul. Mă va înlocui fata iar eu am să stau în pat câte-va zile.

— „Mă duc să-l fac.

— „In pat acasă la mine, băiatule. Am nevoie să fiu bine îngrijit.

Secundul părea cam încurcat.

— „Și domnișoara se imbarcă în locul D-v., pare-că am auzit?

— Chiar așa! Se pricepe ca și mine. De când era deo schioapă a navigat cu mine. De la ea vei primi ordine. Ce dai din cap? Nu-s stăpân să fac ce vreau, ce-mi place pe corabia mea!

— Da, da, mă rog, — răspunse secundul cu necaz, — și eu pot să dau din cap dacă-mi place, nici un regulament nu mă oprește.

— „Sărută-mă. Geta și urcă-te pe corabie zise căpitanul, rezemându-se în baston și întinzând obrazul spre fată, care, ascultătoare, îl sărută în fugă pe sprânceană și sprintenă sări în corabie.

— „Mola peste tot!” porunci, ca un vechi marinar, împingând și ea cu cangea în cheu. „La revedere, tată, și vezi, du-te drept acasă, trăsura așteaptă!

— „Da, da, puicută” răspunse tatăl, mândru, cu ochii unezi privind la fca lui, care își aruncase haina și ajută pe secund la întins pânzele. Ce mai flacău de fată am!

Urmări cu ochii cât va timp corabia, salută cu mâna și târând piciorul, se îndreptă spre trăsura, — după ce se opri mai întâi să tragă un „rhum” care trebuie să fie bun pentru „rumatisme”.

— „Mi pare foarte rău, domnișoară, că tatăl D-v. e bolnav. — Începu secundul, cam zăpăcit de ce se întâmplase, când tânăra veni să-l schimbe la cârmă. Nu avea nimic la sosire.

— Ce să-i faci, așa vine boala.

Acum fii bun și mutăți culcușul la prora.

Secundul se uită la ea cu un fel de admirație îngăduitoare, — care o cam necăjea.

— Bine, bine, mai e timp, acum sunt prea multe vase în drum.

— „Ce vrei să spui cu asta?

— „Se poate întâmpla ca vre-unul să nu manevreze bine și să ne strice pitura.

— „Ascultă, tinere” răspunse noul căpitan cu un glas care nu îngăduia să i se răspundă, — „dacă crezi că

CARTI NOUI

CRITICE VOL. VII. de D. E. LOVINESCU

ştii să ții cârma mai bine de cât mine, apoi păstrează credința aceasta pentru D-ta. De-o camdată, vezi de mutăți așternutul, cum ți-am ordonat!

Secundul nu avu a face, și-și ascunse necazul în salteaua ce o căra spre prora. Pe urmă veni iar la pupă și-și aprinse luleaua.

— „Minunată vreme“, inceu el, domolit. Aveți mare noroc!

— „Puțin îmi pasă de vreme“, — răspunse fata, care bănuia că știința ei e luată în răs. „Ce bine ai face dacă te-ai apuca să speli puntea.“

— „Am spălat-o aseară!“

— Noaptea? Se cunoaște. Are nevoie să mai fie spălată odată.

În capul secundului începu să fiarbă gânduri de răsvrătire, dar... își scoase haina cea nouă îmbrăcată în hatârul noului căpitan, puse mâna pe ghiordel și perie și începu să spele puntea fără a scoate o vorbă.

— „Îți cam place să stai degeaba! observă fata când secundul termină cu spălatul. Nu găsești nimic de făcut?“

— „Știu eu? Ar trebui ca d-ta căpitan, să-mi spui ce ar mai fi de făcut!“

Fata își mușcă buzele și căuta în jurul ei cam ce iar de lucru, — când fură turburați de căpitanul u-nui vas ce tocmai trecea.

— „Jack! Jack!“

— „Ce? răspunse secundul.“

— „De ce nu ne-a-i spus și nouă? strigă dela vasul celălalt.“

— Ce să vă spui?“

— Când te-ai însurat? — și cu degetul arăta la Miss Creighe.

Secundul începu să zâmbească, încurcat și pe sub gene se uită la fată, care cu obraji îmbujorați se uita drept înainte. Atenția ei era aiurea însă: corăbioara juca la dreapta și la stânga, în fața alteia care urca.

— „Vă trebuie tot râul? urlă căpitanul, când trecu pe lângă ei. Dacă aveți gust să vă sărutați, de ce nu aruncați ancora?“

— „Nu ar fi mai bine să mă lăsați pe mine la cârmă? întrebă secundul, cu oare care răutate.“

— „Nu, mai bine te-ai duce să stai de veghe la prora. Nu s'ar mai agăța nimeni de noi. Ai putea lua și cartofii să-i cureți pentru masă.“

Secundul se supuse și călătoria se scurse în tăcere, iar manevra deveni puțin mai grea, din cauza celorlalte vase cari se apropiu ceva mai mult să vadă pe gingașul timonier.

Vântul și marea schimbându-se, ancorară, strânsură pânzele și fiindcă începu să plouă, amândoi se scoborâră în cabină, ca să reînceapă cearța.

— Parecă eu n'ași fi aci, — începu Miss Cringle, când secundul își aprinse luleaua.

Românul nu e încă bibliofil. Cărțile în sine nu-l interesează deosebit. Probabil e o caracteristică a unei civilizații mai vechi. Pentru a propaga gustul „cărții“, vom semnala aci la intervale apariția comentată a unor din volumele noi.

Cel de azi va fi volumul VIII de critice de E. Lovinescu. Într-o lucrare care îl pune cel întâi în vitrina contemplației noastre nu e fără de semnificație: *Carte* nu înseamnă numai roman, nuvele sau versuri, genurile către care se îndreaptă până la o măsură atenția relativă a cititorului.

Cartea științifică în care se cuprinde și critica, solicită într-o societate care își pregătește „sentimentul cărții“ locul său în interesul publicului mare.

Un volum de critică nu reclamă sancțiuni, nu cere sancțiuni. Un critic poate fi studiat însă intensiv și estensiv. Nu e nici scopul nici pretenția acestor notațiuni. Aci e vorba numai de a proiecta prin opacitatea copertei o privire asupra conținutului în raport cu legăturile dintre *Carte* și cititorul curent, candidatul la bibliofilie.

Condiția necesită de o carte științifică pentru această manieră ar fi formula estetică. Ea e caracterizat toate lucrările filozofice, critice, medicale, chiar și matematice, care au depășit strictul scop didactic sau teoretic.

Criticele d-lui E. Lovinescu îndeplinesc această cerință. Au formula estetică. „Critica este o artă de-o potrivă cu o știință, proclamă autorul și nu se desminte. Poate concepția sa generală decurge tocmai din aptitudinea sa specială. Nu propagăm principii cât de pozitive, care ies din mijloacele noastre.“

Conținutul volumului e cuprinzător și prezintă varietate. Începând cu un studiu amplu despre Gh. Brădescu, afirmativ și categoric asupra acestui talent, îl aduce o argumentare convinșă, dezvoltată încă prin comparație și exemplificare.

Capitolul al doilea e consacrat lui Tacit: O prezentare de ansamblu într'un cadru voluntar restrâns, pune la îndemână o cunoaștere concisă și substanțială a vieții și operei marelui istoric, cărui d. E. Lovinescu, i-a consacrat aiurea o muncă intensivă.

Acest studiu cheamă interesul și curiozitatea lectorului curent, asupra marilor figuri ale cărții din antichitate, care preocupă în deobște numai pe cei de specialitate.

În *scrisorile Persane*, examinarea situației Teatrului național, în notații de adevăruri inflexibile, ia forma unei satire alegorice, căreia ironia paralelei exotice, agrementându-i forma, îi reliefează mai ales fondul criticii satirice.

Referindu-se la o stagiune trecută — ne spune o notiță — actualitatea lor rămâne totuși intactă, ceace ar proba perseverarea moravurilor administrative teatrale.

Dar satira lor se poate extinde la veri ce alte instituții și probabil nu numai ale noastre indigene. De aceea cred că durabilitatea nu le constă mai ales în durabilitatea moravurilor. Cred că obicinuința de a mânui lanterne proiectoare a făcut pe critic să se oprească asupra acelor elemente vițioase ale mecanismelor, care erau *viabile*.

Volumul conține acele figurine care sunt extrem de reprezentative pentru formula critică a d-lui E. Lovinescu.

Portrete al căror surâs de ironie superlativă, inseparabil de un desen ferm și adâncit, compuu și descompuu modelele lor în trăsături caracteristice; le desarticulează apoi le coordonează, astfel calitatea și defectul, raporturile dintre ele cât și cu exteriorul, nu suferă nimic, ci dimpotrivă sub excitația permanentă a procedurii ironice se evidențiază.

Cu deosebire caracteristică e portretul d-lui Matei Cantacuzino, atât în ce privește modelul cât și criteriul. Procedul aplicat aci unei personalități, care iese din cercul strict al literaturii și anexelor ei, arată mecanismul observației interioare și proiecția exterioară a procesului critic, exprimând capacitatea portretistică inexorabilă și totuși generoasă.

Volumul sfârșește cu o rezumare a activității sburătorului care e și o profesie de credință a pasiunii literare.

De oarece vorbim de *Carte* în raport cu cititorul curent, ea cere alături de calitatea de a interesa și condiția de a influența; cere acțiune morală.

Critica are scopul de a studia fără obligația de a conchide — cum o crede însuși criticul de al cărui volum e vorba — Critica cu formulă artistică însă, acționează prin latura ei estetică.

Stabilind influența regeneratoare a războiului asupra literaturii; provocând pe d. Oc. Goga și intelectualii ce-l sărbătoreau ca ministru despre superioritatea laborului intelectual asupra ierarhiilor; ajungând după dezvoltări pur literare, — despre Vlaicu Vodă, figura lui Mircea — la formularea precisă că infinita latitudine artistică se oprește la piedestalul marilor fisionomii ale tradiției istorice naționale, care nu suportă deformare. Criticul E. Lovinescu învederează principii și are consecințe de morală socială.

Prospero

— Nu credeam că vă supără fumul. Moșul....

— Cineee? întrerupse domnișoara:

— Căpitanul Cringle, — fumcază mult și-mi spunea că vă place mirosul de tutun.

— E tutun și tutun, pipă și pipă!

Secundul aruncă luleaua și o strivi cu piciorul, băgă mâinile în buzunar și se puse să privească la picăturile de ploaie ce isbeau ochiurile de geam.

Dacă faci pe ursuzul, nu ai decât să te duci la prora, îl certă fata. Nici nu face să stai aci cu mine. Nu fiindcă mă sinchisesc de ce s'ar spune.

— Așa-mi pare și mie, — răspunse secundul bosumflat. Cum ira trăsnet în cap tatălui d-tale să lase o fată așa fru. — o fată așa de tânără să plece cu corabia?

— Dacă ai vrut să spui frumoasă, spune, nu te jena. Căpitanul știe el ce face. M'a prevenit că ești o găină plouată și nu bei decât apă.

Secundul, cărui îi envenea de spusese căpitanul referitor la băutura, se

apără cât putu în cece privește cuminența.

— La urma urmei, înțeleg de ce a ținut căpitanul să se scape de d-ta, închee el, fără a mai ține seama de politeță. Nu iar mai trece reumatismul cu o fată ca d-ta lângă el. Nu m'ași mira dacă chiar d-ta ai fi cauza boalei lui.

Eși apoi afară, ne mai așteptând răspunsul.

(Va urma).

Igiena Frumuseții

Sfaturi practice pentru întreținerea frumuseții și a sănătății feminine.

Cosette. Loco. — Bubulițele, coșii și toate asprimile obrazului provin dintr-o rea funcționare generală a organismului și în special a aparatului digestiv.

Iată o bună cremă de toaletă:

10 MAI

De viați scula din groapă bravi luptători strămoși
Și între noi veni-v'afi acum de zece Mai,
In sufletele voastre și'n ochi-vă frumoși
Veți strânge mulțumire și-un farmec sfânt de Rai.

E-atâta sărbătoare ș'atâta bucurie
In toată firea astăzi și'n orice suflet bun,
Căntreaga frumusețe și dulcea poezie.
In ziua'aceasta sfântă, cuvinte dragi își spun!

Sculați, căci România, e-așa cum a-ți visat-o
Intinsă și frumoasă cu rege blând ca voi;
Și dacă în rechime poezii au cântat-o
Cu mult mai mult acuma o vom cânta-o noi!

Sculați Mihai și Ștefan și Carol cel cuminte
Sculați căci astăzi este sublimă sărbătoare,
O singură privire, acum în clipe sfinte
Bătrânii ochi s'arunce spre România Mare!

Ioan Șt. Nichita
Botoșani

Și pe zi ce trece urcă
Datoria și-l incurcă

Ei trăesc la noi în sate
Cu tăuni pe a lui spate
Stau și storce a lui putere
Grămădindu-și lor avere

Cele șase clase de școală rusească învățate au fost suficiente să-l facă să înțeleagă ce însemnătate are învățătura pentru plugarii de așee el spune de învățătura :

Ea 'ți va da fie puțință
Unui trai mai priitor
Și te-a face domn pe țară
Și stăpân pe viitor.

Iar într'o altă poezie el strigă ca într'un apel tuturor :

Dați lumină, dați lumina
Voi cărmași pe acest popor
Că zăcem în întuneric
Toți în somn omorător.
Fost-am noi dați la peire
Și uitați de Dumnezeu.

Nu știm carte, n'avem parte
Și trăim amar și greu.

Dați în școală limba noastră
Limba dulce din popor
Limba cea moldovenească
Să învățăm și noi ușor.

De și orb, neputându-se conduce de cât cu ajutorul unui copil al lui, și cu sufletul zdrobit de pe urma acestui neajuns îngrozitor, Tudose Roman în 1917, când se începe în Basarabia mișcarea revoluționară rusă, se ridică alături de acei cari luptau pentru libertatea țaranilor. El găsește accente puternice în sufletul său rănit și cheamă pe țărani la luptă :

Voi țărani, copiii ai țării
Milioane de bărbați
Din Hotin la malul mării
Glasul vostru ridicați
Cereți drepturile sfinte
Ce de un veac vi s'au răpit
Ca de acuma înainte
Să trăim mai fericiți.

Căci viața sub domnia rusească n'a fost după cum vreau mulți, acum, s'o descrie ca un fel de rai și de care, moldovenii din Basarabia, de când s'au unit cu țara-mamă, duc dorul; viața sub domnia rusească a fost grea. Iată ce spune T. Roman :

Sub a țarului domnie
'Am trăit ca vai de noi
In nespusă sărăcie
'Asupriți, flămânzi și goi!
C'au domnit la noi în țară
Venetici, călăi, țărani.
Și în robie sub povară
Ne-au ținut atâția ani.
Doamne sfinte, în țara mamă
Par'că am fost niște străini
'Am trăit de bună seamă
Ca o floare printre spini.

moară și să înceteze pentru vecinicie de a simți și gândi românește.

Cele 30 de poezii scrise de el au fost adunate de o casă de editură din Chișinău „Propășirea” într'un volum „Cântecul plugarului” și care reprezintă orpae sufletească a acestui poet într'adevăr al plugarilor.

In toate poeziile lui viața plugarului moldovean e descrisă atât cu nevoile lui cât și cu bucuriile pe care decorul frumos în care se petrece viața lui de trudă și suferință și care este natura de la țară, îi le poate da.

D. St. Ciobanu citează unele din poeziile lui Tudose Roman, care merită să fie cunoscute și de românii de pretutindeni, pentru că să vadă și să se bucure, cum în silnicia și asuprirea rusească se puteau ridica sufletele curate moldovenești și de aceia vom reproduce unele din ele.

Iată poezia „Soarta plugarului” :

Vai de omul cel din țară
Care câmpurile ară
De la zori de dimineață
Cu sudorile pe față.

El lucrează în greu mare
Dar folos tot nu mai are,
Căci averi altora strânge
Pân și oasele își frânge.

Drepturile-i sunt călcate,
Silnicite, dărimate.
Cârmuirea cea de sus
Traiul i-a făcut nespus.

Toți streini de prin lume
Fără patrie și nume
Negustori fără rușine
Când numai le vine bine

Pe țaran îl tot înșală
La cântări, la socoteală

Moldovenii din Basarabia de și au fost uitați de ceilalți frați ai lor și lăsați la propria lor dezvoltare, care s'a făcut în condițiuni foarte grele, totuși au găsit în adâncul conștiinței lor puteri ca să se manifeste ca naționalitate. Era de ajuns ca să aflu printr'o întâmplare cine sunt ca popor și ce reprezintă ca naționalitate pentru ca puterea acea latentă a naționalității lor să se manifeste. Bine înțeles manifestările lor sunt simple și corespunzătoare gradului lor de cultură, dar ele sunt cu atât mai interesante pentru istoria dezvoltării culturale a românilor, ca să nu fie relevate.

D. profesor Ciobanu, membru al Academiei române, într'o lucrare de care ne-am mai ocupat „Cultura românească în Basarabia” (1) ne prezintă o astfel de manifestare în poezul plugar Tudose Roman.

Fiu de mazili din ținutul Orheiului, satul Chiperceii de sus, a învățat cu greu și timp de 8 ani de zile în limba rusească șase clase primare și n'a rămas la vatra părintească până în 1905, când cetind pentru întâia oară un ziar moldovenesc „Basarabia” din Chișinău, a părăsit satul și a venit la redacția gazetei, atât la isbit această descoperire. Aci s'a interesat și a aflat de unde se trage neamul său și s'a deprins a ceti și scrie românește.

Fire de poet, el începe să scrie versuri naive dar pline de originalitate și viață. Dar nu multă vreme se poate bucura de momentul de a ceti și scrie românește căci în 1915 în urma unei boli devine orb și ca un nou Milton dictează de acum înainte poeziile sale, pentru ca la 1921 să

Chiar și mila împărătească
Numai rele ne-a voit.
Căci limba strămoșească
Să vorbim ni s'a oprit.
Am trăit la noi în țară
Fară drepturi și curânt
Indurând numai ocară
Pe al strămoșilor pământ.

Acum Tudose Roman se odihnește în al „strămoșilor pământ” pe care l'a iubit atât de mult și dacă ochii lui împăieniti de orbire n'au putut vedea înfăptuită Unirea și eliberarea poporului său, totuși în acei doi trei ani cât a mai trăit în Basarabia eliberată a putut simți că o viață nouă s'a deschis țării sale, o viață în care frații lui plugari au scăpat de robie și povară și au și ei astăzi „drepturi și curânt”.

Iar dacă cărmașii cei noi ai României vor da ceea ce au cerut acest poet al plugarilor pentru ei, adică „lumină, mai multă lumină”, se poate ca în curând plugarul acesta, care face puterea și mărirea acestei țări va fi ceea ce i-a dorit Tudose Roman să fie

DOMN PE ȚARA
ȘI STAPAN PE VIITOR.

Dr. I. Dascalu

Se scutură caișii

Strofe pentru Iolanda Darcleș

Când ne-am cunoscut,
Eru caișii 'n floare,
Și 'n sufletele noastre,
O mare sărbătoare;
Cu ceruri larg deschise,
In care heruvimii,
Cântau la porți de vise.

Oh! clipele 'ntâlniri,
dintâi. Ce scumpe sunt,
Și rare...

Când 'mi amintesc;
Sub pleoape-mi răsar mărgăritare.
Și picură ca floarea,
Ce cade din cais.
Că 'n fiecare floare,
E umbra unui vis.

Ne-am despărțit 'n amurguri
Când aurul din lună;
Impletea pe frunte-ți,
Din raze o cunună.
Și noaptea, din 'nălțime,
In strărczin fald;
Investmânta candoarea,
Și sufletul tău cald.

In clipa despărțirii, a fost o sărbătoare.

In care toți caișii s'au scuturat de floare,

Și razele de lună, s'au stins pe boltă sus,

Oh! numele-ți cu toate, ce repede s'a dus!

An. Navarello

FILATELIA

Către tinerii colecționari

— Un răspuns —

Am fost solicitați de un mare număr din cititorii noștri devotați să le comunicăm cum s'ar putea organiza mai bine o colecțiune și care ar fi mijlocul de a o îmbogăți.

Răspundem:

Cititorii noștri fac o greșală când își încep colecțiunile cumpărând mărci în plicuri a 100 cu un preț care variază între 5-7 lei, deoarece în aceste plicuri sunt exemplare rupte foarte multe și numeroase din ele din acelaș fel, ceea ce face că în general tânărul debutant n'are nici odată un folos de pe urma acestor plicuri.

Cumpărând cât de multe plicuri, tânărul colecționar se găsește tot la începutul activității sale.

Păreră noastră este ca fiecare începător sau acela care dorește să și îmbogățească colecția să cumpere mai bine diferitele serii. Desigur, întâi, se vor cumpăra serii mai mici și mai estine, urmând ca treptat să se ia mărcile cari completează seria și care de obicei la comercianți de mărci se găsesc în foi volante, de vânzare. Cu chipul acesta, începătorul are puțința să vadă el însuși ce mărci cumpără și în ce stare sunt, iar nu să se lase păcălit de titulatura pompoasă 100 mărci diferite, ce se găsesc pe plicurile-reclamă.

Al doilea sfat al nostru se rezumă în consiliul ce-l dăm tuturor tinerilor începători de a-și organiza întâi colecțiunea mărcilor din țara lui bine înțeles mărcile mai estine întâi, dar tot dacă se poate, pe serii întregi. Profitul pentru colecționar e întotdeauna mai mare.

In orice caz țara lui, — România noastră. — trebuie să-l intereseze în primul rând. Ce frumos ar fi ca orice colecționar să strângă fiecare marcă diferită ce ese în țara lui și să o plaseze în albumașul sau caietul său de mărci. Să nu se zică: le găsim ori-când. Iată, chiar din cele mai noi mărci și încă se găsesc cu greutate. Să ne spună tinerii începători, dacă au văzut și au la ei, bunioară, marca eșită în anul trecut, de 60 bani? Și dacă unii o au, câți o au?

Al treilea sfat al nostru e: mărcile pe care le strângeți să fie în cea mai bună stare, întocmai ca o haină nouă, care numai atunci face plăcere să fie privită și are valoare.

Marca trebuie să fie curată și să aibe toate calorile și mai ales toți dințișorii.

Unii din cititorii noștri debutanți ne-au trimis mărci și ne-au întrebat dacă au vre-o valoare. Unele din ele aveau chiar! Dar în ce hal se găseau: rupte, murdare, își însușeau o plăcere estetică, ci desgust. Le-am răs-

puns, desigur, că în asemenea stare n'au absolut nici o valoare!

Dar voi continua.

C. Or.

Informațiuni filatelice

Zilele trecute a continuat la Paris vinderea prin licitațiune a colecțiunei celebre Ferrari de la Rénociere, vânzare care continuă de patru a ani mereu, — colecțiunea Ferrari fiind una din cele mai mari din lume. Această colecțiune a produs până acum miliarde de lei.

De data aceasta s'au cumpărat de colecționari, printre cele multe vândute, următoarele: 1 marcă de 1 penny Mauricio 1847. Deși marca nu era în cea mai perfectă stare, totuși ea s'a ridicat dela 60 mii franci (peste milion și jumătate).

„L'Echo de la Timbrologie”, — cea mai mare revistă filatelică, — apare de 2 ori pe lună. Costă 6 lei, în care se cuprinde și 1 leu poșta. A se adresa C. Or. Filatelia.

Dăm cititorilor noștri orice fel de lămuriri în direcția filatelică. Ne interesează colecțiunile păstrate, mărci vechi românești; deasemenea noi în cantități mari.

In numărul viitor vom organiza un frumos concurs, a cărui importanță va întrece pe celelalte.

In luna Septembrie va apare o revistă filatelică românească, care va fi scrisă de cei mai cunoscuți filatelisiști ai noștri.

Rugăm pe cetitorii noștri să ne comunice, dacă i-ar interesa să urnărească această revistă.

ISPITA

de pictorul grec T. Ralli

— Vezi ilustrația din pag. 1 —

Viața Orientului este și ea plină de farmec și lăntează pe pictorii țărilor orientale în creațiunile lor. Reproducem în pagina 1, după un pictor grec T. Ralli, frumosul lui tablou: „Ispita”. O tânără țărăncă grecoasă s'a dus cu o plângere la stărușul mănăstirei, și în timpul când ea aștepta să fie primită, doi călugări grebi, ispitii de frumusețea țărăncii, îi vorbesc gume. Ea, de și ar vrea să fie lăsată în pace, totuși ascultă șoaptele bătrânilor, cu toate că sufletul ei este aiurea și ochii ei dănci și negri caută în depărtare deslegarea nevoiei care o supdră și a făcut-o să vie în locașul acesta, unde sățenicia este tot așa de puternică ca și în lumea ei mică și nevoiașă, de unde a venit.

[Signature]